

Які персональні дані набувачів гуманітарної допомоги можуть оброблятися в період воєнного стану?

З моменту оголошення в Україні правового режиму воєнного стану (24.02.2022 року) у засобах масової інформації почали з'являтися повідомлення про численні факти незаконної обробки персональних даних набувачів гуманітарної допомоги.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу», гуманітарна допомога - цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог [статті 3](#) Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації".

При цьому, набувачі гуманітарної допомоги - фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається.

Беручи до уваги те, що згідно з аб. 11 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних», персональні дані – це відомості про фізичних осіб, питання про особливості застосування законодавства про захист персональних даних стосуються лише фізичних осіб – набувачів гуманітарної допомоги.

Закон України «Про гуманітарну допомогу» не визначає особливостей обробки персональних даних набувачів гуманітарної допомоги.

Відповідно до ч. [1](#) ст. 1 Закону України «Про захист персональних даних», цей Закон регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних.

Згадана норма Закону України «Про захист персональних даних» вказує на його універсальність, тобто, розповсюдження на усіх громадян України, а також іноземців і осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

Слід підкреслити, ч. [1](#) ст. 27 цього Закону закріплено важливу нормативну вимогу, відповідно до якої, положення щодо захисту персональних даних, викладені у Законі України «Про захист персональних даних», можуть доповнюватися чи уточнюватися іншими законами, за умови, що вони встановлюють вимоги щодо захисту персональних даних, що не суперечать вимогам цього Закону.

Таким чином, дія норм закону України «Про захист персональних даних» поширюється на всі процедури обробки і захисту персональних даних набувачів гуманітарної допомоги незалежно від їхнього правового статусу, видів і форм надання такої допомоги.

Зважаючи на зміст положень ст. [6](#) Закону України «Про захист персональних даних» та ст. [5](#) Конвенції № 108, персональні дані набувачів гуманітарної допомоги можуть збиратися на основі добровільної поінформованої згоди на обробку відповідних даних, бути пропорційними та ненадмірними стосовно мети обробки. Сама мета обробки персональних даних набувачів гуманітарної допомоги повинна визначатися у згоді на обробку персональних даних до початку обробки, бути легітимною та законною стосовно діяльності одержувача гуманітарної допомоги, тобто суб'єкта, який у подальшому здійснює розподіл такої допомоги.

Відповідно, у разі збирання персональних даних набувачів гуманітарної допомоги, такі данні можуть збиратися лише в обсязі, достатньому для ідентифікації таких осіб. Такими персональними даними можуть бути прізвище, ім'я по-батькові набувача гуманітарної допомоги.

В тих випадках, коли характер гуманітарної допомоги передбачає обов'язковий зв'язок з певними обставинами – сімейним станом, станом здоров'я, місцем перебування на окупованих територіях, того, установа, яка надає гуманітарну допомогу має право обробляти персональні дані, які підтверджують наявність у набувача допомоги відповідних властивостей, за умови, що така допомога має індивідуальний адресний характер.

Якщо організація, яка здійснює надання гуманітарної допомоги (за термінологією Закону України «Про гуманітарну допомогу – одержувач гуманітарної допомоги) самостійно визначає склад персональних даних, які обробляються, мету, умови та строки такої обробки, вона буде вважатися володільцем персональних даних набувачів гуманітарної допомоги. На таких суб'єктів згідно з вимогами Закону України «Про захист персональних даних» покладаються обов'язки щодо забезпечення законності обробки персональних даних, здійснення заходів щодо їх належного зберігання, визначення порядку доступу і використання такої інформації. Йдеться, зокрема, про обов'язок організації, яка надає гуманітарну допомогу створити базу персональних даних набувачів гуманітарної допомоги, розробити правила обробки персональних даних у цій базі, положення про неї, визначити особу відповідальну за обробку персональних даних.

Основною підставою для обробки персональних даних набувачів гуманітарної допомоги є їхня згода на таку обробку.

Виходячи зі змісту визначення згоди на обробку персональних даних, сформульованого в аб. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних», згода набувача гуманітарної допомоги на обробку його персональних даних має бути добровільною, поінформованою, письмовою і такою, яка одержана до початку процесу обробки персональних даних. У іншому разі обробка персональних даних набувачів гуманітарної допомоги забороняється. Виняток складають відносини щодо обробки персональних даних, яка ґрунтується на інших підставах, передбачених у ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних».

Таким чином, організації, які надають гуманітарну допомогу, можуть обробляти персональні дані набувачів допомоги, якщо таку допомогу не можливо надати в інший спосіб, за умови повного дотримання вимог законодавства про захист персональних даних.